

ØKONOMISKE FREMTIDSUTSIKTER – NORGE OG VERDEN

- Akkurat nå
- Dramatiske strukturelle endringer
- Hva med Norge oppe i det hele?

**"No man is an island unto himself"
John Donne (1572-1631)**

Akkurat nå

Subprime crisis i USA, som møtes av en meget aktiv en sentralbank:

- Flere kan låne
- Lengre lån
- Dårligere sikkerhet

Bear Sterns "too entangled to fail"

- Aksjonærene fikk svi
- "Emergency funding" i Fed for de gjenværende

Greenspan under lupen:

Var han for ivrige til å holde lave renter?

Fra juni 2003 til juni 2004 på én prosent

- **Eller var hans tro på markedet for stor?**
Greenspan i oktober 2005:

“complex financial instruments have contributed to the development of a far more flexible, efficient, and hence resilient financial system than the one that existed just a quarter-century ago.”

Tell that to Bear Stearns, Wall Street's fifth-largest investment bank, the most spectacular corporate casualty so far of the credit crisis.

George W. Bush i "State of the Union", januar 2003:

"The course of this nation does not depend upon the decisions by others."

Vi får tro at dette ikke lenger er god latin.

**USA tar for seg brorparten av
overskuddssparingen i
resten av verden**

- Hvor lenge kan de fortsette med det?

Andre land kjøper bedrifter i USA

- Hva er så rart med det?

Midtens Rike i farta:

Vekst på nesten 10 % per år siden 1978

- Markedsbasert økonomisk system
- Etter hvert sprikende interesser hos ulike grupper.
Demokrati egnet "teknologi" for å finne frem til løsninger alle kan akseptere – eller leve med?

Produktivitetsveksten i industri 20 % i periode 1995-2003. Gir rom for:

- Synkende priser (fordel for oss)
- Høyere lønninger
- Større fortjeneste

Overskudd i utenriksøkonomien over 10 % av BNP

- Store valutareserver
- 200 mrd dollar (av 1.600) settes av i eget fond (SWF) for mer spennende saker:
  - *aksjer*
  - *eksisterende bedrifter med avansert teknologi*
  - *gruver og andre naturressurser*

MEN: Kina liten økonomi målt pr. innbygger
Eksport 5.000 kr, Norge 110.000 kr, uten olje

Politisk – en form for demokrati innen CCP (Chinese Communist Party)

- Men ingen konkurranse fra andre tillates
- Partiet eier makten
- Hva er viktigst: Demokrati eller Rule of law?

Rule of law mulig uten demokrati?

To akutte problemer:

Matevareprisene stiger med over 20 %

Skaper uro

Gir skjevere fordeling

Utlandets kritikk av OL i Beijing

Nasjonalismen bedre grobunn enn vi er tjent med?

Tar du stoltheten fra et folk, tar du selvrespekten fra det også.

Store og økende forskjeller

- Legitimiteten i stor grad ved økonomisk vekst
- Mer vekt på "Harmonisk Utvikling"

Dramatiske strukturelle endringer

I Kina utgjør privat konsum om lag 38 % av BNP.
Og BNP vokser med 8-10 %

I USA utgjør privat konsum 70 % av BNP.
Og BNP vokser med 2-4 %

Betyr det at det typiske, nye Multinasjonale Foretaket trolig er kinesisk? Delvis statseid, men likevel effektivt drevet? Hydro-modellen.

- Hvordan håndterer Amerika det?

Barack Obama :

Proteksjonisme, både i handel og i direkte investeringer

58 % av amerikanerne: Globalisering ikke bra

28 % av amerikanerne: Globalisering er bra

For ti år siden, et svakt flertall for globalisering

Globale ubalanser er i ferd med å bygge seg opp USA må lære seg å regne med Kina

Forskyvninger av makt rent politisk – om det meste fortsetter basert på siste ti års trender

”Rising – or newly risen – powers should be given a seat at the table of global institutions.”

(Victor Mallet, Financial Times, 5. april 2008)

Oppe i det hele – et sårbart og utsatt internasjonalt finansielt system

- Imponerende oppfinnsomhet i utvikling av nye produkter
- Og dyktige selgere som dytter på kundene instrumenter få egentlig skjønner

Subprime-krisen i USA som drar med seg kommune-Norge, fanger det hele elegant opp

- Finansielle instrumenter kan brukes til å ta risiko,
- Nye reguleringer underveis. Men tar tid. Og vil aldri virke perfekt

Hva med Norge oppe i det hele?

**”2007 ble nok et jubelår for norsk økonomi”,
skriver sobre Statistisk Sentralbyrå**

- **Overskudd på statsbudsjettet: 400 mrd kr,
dvs 85.000 pr. snute**
- **Laveste arbeidsledighet på 20 år (1,7 %)**
- **Nettoinnvandring siste to år, største noensinne**
Forlenget konjunkturoppgangen
Dempet lønnsveksten

4.7 millioner nordmenn

6.7 milliarder på kloden

60 % i Asia

20 % i Kina

0,7 promille i Norge

Økonomisk vekst avhengig av fire forhold:

- **Arbeidskraft**
- **Kapital**
- **Teknologi**
- **Flaks**

ARBEIDSKRAFT

Hvilken tilgang har vi på arbeidskraft?

Egen

Innvandring

Outsourcing

Kvaliteten på arbeidskraften

Utdanning – norske skoleverket noe å lære?

Lær ungene å lære

Barn har ikke krav på å bli underholdt

Det er sunt av og til ikke å ha noe å ta seg til

Det stimulerer kreativiteten

ARBEIDSKRAFT

Utnyttelsen av arbeidskraften

Lang utdanning / Tidlig pensjon
Kort uke / Lange ferier

Ikke noe galt i dette

Klar over konsekvensene – økt velferd i mer fritid

KAPITAL

Høy sparing i Norge

Finansierer egne investeringer samt oppbygging av Statens Pensjonsfond – Utland

Husk: Vi henter opp oljen

Innebærer en omfordeling av formuen

Det koster ca. 40 dollar å vinne ut et fat olje.

Som selges for hundre dollar

Da er 60 dollar FORMUE.

Av dette tar staten ca 80 prosent

TEKNOLOGI

Tekniske fremskritt

Globalisering, Outsourcing, Kontakt med andre land (FDI, Utdanning, Beholde de dyktigste)

Evnen til organisering og samhandling

Store utfordringer – utviklingen av et harmonisk, flerkulturelt samfunn, kfr. debatt om stat og kirke.
Manglende bevissthet på eget verdigrunnlag?

Blir vi foret med de rette nyhetene?

Fokus i media er ofte underlig
"No news are good news", heter det
Kan virke som om "Good news are no news"

FLAKS

Fant olje

Prisen opp hver gang vi har behov for det

1972-73

1979-80

2007-08

Stor bedring i bytteforhold med utlandet de senere år

Det vi selger blir stadig mer verdt

Bildet her i ferd med å snu

De økonomiske fremtidsutsiktene for Norge ser lyse ut

- Vil verden for øvrig bevare roen?
- Har vi bred nok rygg til å bære gode dager?
- Vil et flerkulturelt samfunn vokse frem med et verdigrunnlag de aller fleste vil føle seg vel med?
- Problem nå: Økende inflasjon med fare for renteøkninger og sterkere krone